

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

№ 19

Видавничий дім
«Гельветика»
2019

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України з політичних наук відповідно до Наказу МОН України від 04.04.2018 № 326 (додаток 9)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Палінчак М.М. – д.політ.н., професор
Заст. гол. редактора: Остапець Ю.О. – д.політ.н., професор
Відповідальний секретар: Бокоч В.М. – к.політ.н., доцент
Члени редколегії: Асланов С.А. – д.політ.н., професор
Бебик В.М. – д.політ.н., професор
Бєлов Д.М. – д.ю.н., професор
Вегеш М.М. – д.іст.н., професор
Климончук В.Й. – д.політ.н., професор
Круглашов А.М. – д.політ.н., професор
Лемак В.В. – д.ю.н., професор
Лендєл М.О. – д.політ.н., професор
Монолатій І.С. – д.політ.н., професор
Наумкіна С.М. – д.політ.н., професор
Устич С.І. – д.соц.н., професор
Примуш М.В. – д.політ.н., професор
Романюк А.С. – д.політ.н., професор
Стряпко А.Д. – к.політ.н., професор
Черленяк І.І. – д.н. з держ. упр., професор
Шандор Ф.Ф. – д.філос.н., професор
Шуба О.В. – д.політ.н., професор
Владіслав Дудінський – Doc. PhD., CSc. (Словацька Республіка)
Іріна Дудінська – Doc. PhD., CSc. (Словацька Республіка)

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет», протокол № 12 від 19.12.2019 р.**

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 21016-10816P,

видане Державною реєстраційною службою України 29.09.2014 р.

Офіційний сайт видання: regionalstudies.uzhnu.uz.ua

CONTENTS

SECTION 1

POLITICAL CULTURE AND IDEOLOGY

Bilozerova Ya.V. INFLUENCE OF PRO-GOVERNMENT AND OPPOSITION INTELLECTUAL ELITES OF RUSSIA AT THE END OF XX – BEGINNING OF XXI CENTURY ON THE FORMATION OF EMOTIONAL MATRICES OF SOCIETY.....	5
Kvasha O.P. TRANSFORMATION OF THE POLITICAL CULTURE OF STUDENT YOUTH OF MODERN UKRAINE.....	14
Kryvenko S.O. FUNCTIONS OF POLITICAL RITUAL IN UKRAINIAN POLITICAL DISCOURSE.....	20
Surnina-Dalekorei O.A. PECULIARITIES OF POLITICAL PARTICIPATION OF CITIZENS OF THE REPUBLIC OF POLAND.....	24

SECTION 2

POLITICAL INSTITUTIONS AND PROCESSES

Abyzova L.V., Yeshchenko K.L. POLITICAL INFLUENCE METHODS IN DEMOCRATIC MODELS OF POWER.....	30
Bikir K.Yu. “SOFT POWER” AS AN EFFECTIVE TOOL FOR SHAPING UKRAINE’S IMAGE POLICY.....	35
Zhuzha L.O. YOUTH POLICY IN UKRAINE: THE CURRENT STATE AND THE WAYS OF REFORMING.....	41
Leshanych M.M. LEGAL INSTITUTIONALIZATION OF POLITICAL PARTIES IN UKRAINE.....	47
Nazarenko S.I. FEATURES OF CULTURE INFLUENCE ON THE CONTENT OF TRANSFORMATION PROCESSES.....	53
Kharytoniuk O.L. FINANCIAL DECENTRALIZATION AS A PSYCHOLOGICAL STIMULUS FOR COMMUNITY DEVELOPMENT.....	60
Yurchenko A.V. THE CIVIL OVERSIGHT COUNCIL AT THE NATIONAL ANTI-CORRUPTION BUREAU OF UKRAINE AS A FORM OF PUBLIC PARTICIPATION IN THE FIGHT AGAINST CORRUPTION IN UKRAINE.....	64

SECTION 3

POLITICAL PROBLEMS OF INTERNATIONAL SYSTEMS AND GLOBAL DEVELOPMENT

Hirman A.P., Makarova S.O. MODERN POLITICAL SYSTEMS OF THE WORLD: SOME QUESTIONS OF SUSTAINABILITY.....	70
Polovyi T.Ye. EXPANSION OF ECONOMIC AND POLITICAL INTERNATIONAL CONTACTS OF THE REPUBLIC OF BELARUS ON THE BACKGROUND OF THE DETERIORATION OF RELATIONSHIP WITH RUSSIA.....	74
Tsyrfu Yu.A. FOREIGN POLICY IDENTITY OF UKRAINE WHILE OVERCOMING CENTRIFUGAL TRENDS IN SOCIAL DEVELOPMENT.....	79

SECTION 4

THEORY AND HISTORY OF POLITICAL SCIENCE

Aleksandrov D.V. SPECIFICS OF THE OBJECTIFICATION OF POWER IN THE POLITICAL HERITAGE OF M. FOUCAULT.....	84
Soldatova K.O. THE PRIMARY STATUS OF BATURYN SOTNYA OF NIZHYN POLK A S A CAPITAL REGION IN 17–18 CENTURY.....	89

REVIEWS

Ostapets Yu.O. REVIEW ON THE MONOGRAPH OF ANATOLII KLIUCHKOVYCH “TRANSITION TO DEMOCRACY IN SLOVAKIA: DYNAMICS AND CONTRADICTIONS OF SOCIOPOLITICAL TRANSFORMATIONS”.....	96
--	----

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ

YOUTH POLICY IN UKRAINE: THE CURRENT STATE AND THE WAYS OF REFORMING

Жужа Л.О.,

кандидат політичних наук,

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Запорукою гармонічного розвитку суспільства та держави є формування цілісної системи правових норм, що здатні регулювати важливі сфери людського життя, однією з яких є молодіжна сфера. Основним носієм інноваційного потенціалу країни, її еволюції та соціально-економічного перетворення є молодь, саме тому інтенсивний розвиток і продуктивне використання цього потенціалу беззаперечно надає стратегічні переваги та інтенсифікує темп розвитку країни.

Сьогодні в більшості розвинених країн світу спостерігається цілкове усвідомлення пріоритетності виховання дітей і молоді, а також важливості створення якомога сприятливих умов для розвитку та самореалізації юнацтва.

У статті автор розглядає специфіку ведення державної молодіжної політики Німеччини, Франції, Швеції, Великобританії та США, що має як спільні, так і значно відмінні риси в питаннях молодіжної політики й форм участі молоді в громадському житті, способів взаємодії з державним апаратом. На основі аналізу основних моделей здійснення державної молодіжної політики в провідних країнах світу автор виділяє специфічні прийоми, використання яких може значно підвищити рівень співпраці представників молоді та державного апарату, а також матиме вплив на формування самодостатнього, реального громадянського суспільства за рахунок створення сприятливих умов для гармонійного розвитку й виховання в молодого покоління відчуття відповідальності, самостійності та захищеності.

Крім цього, розглядається питання розвитку молодіжної політики для юнацтва, що не підпадає під категорії груп ризику. Однією з нагальних проблем у країні є еміграція молодих людей і втрата країною реального інтелектуального й робочого потенціалу. До того ж це призводить до поступового збільшення кількості населення пенсійного віку, що негативно впливає на економічний розвиток країни. Тому автором запропоновано шляхи вдосконалення та розроблення молодіжних програм, що допомагають пристосуватися до постійних вікових і соціальних змін «звичайним» молодим людям, які також стикаються з проблемами адаптації до навколишнього мінливого середовища.

Ключові слова: молодь, молодіжна політика, працевлаштування, самоврядування, політична участь, політична свідомість, суспільство.

The key to harmonious development of the society and each state is the formation of a coherent system of legal norms capable of regulating important areas of human life, youth sphere being among them. Youth may be rightfully considered as the main carrier of the country's innovation potential, its evolution and socio-economic transformation, which is why intensive development and productive use of this potential undoubtedly provides strategic advantages and intensifies the pace of the country's development.

Today, in most developed countries of the world there is full awareness of the priority of raising children and young people, as well as the importance of creating the most favorable conditions for the development and self-realization of youth.

In this article, the author analyses the specifics of conducting state youth policy in Germany, France, Sweden, the United Kingdom and the USA, all of which have both common and significantly different features in the issues of youth policy and forms of youth participation in public life, as well as ways of interacting with the state apparatus. Based on the research of the main implementation models of the state youth policy in the leading countries of the world, the author identifies specific techniques that will significantly increase the level of cooperation between the representatives of youth and the state apparatus, and may have an impact on the formation of a self-sufficient, harmonious, and real civil society by creating favorable conditions for the harmonious upbringing and the development of a sense of responsibility, independence and security in the young generation.

In addition, the article deals with the development of youth policy for young people who do not fall into the categories of risk groups. One of the pressing problems in the country is the emigration of young people and the loss of real intellectual and work potential by the country. Moreover, it leads to a gradual increase in the retirement age, which negatively affects the economic development of the country. The author enlists the ways to improve and develop youth programs that help adapt to the constant age and social change of "ordinary" young people who also face the challenges of adapting to the changing environment.

Key words: youth, youth policy, employment, self-government, political participation, political consciousness, society.

Постановка проблеми. З розвитком сучасного демократичного суспільства й ліберальних цінностей одним із пріоритетних напрямів побудови прогресивної та передової країни є ефективна молодіжна політика держави. Аналізуючи досвід реалізації молодіжної політики з часів здобуття

Україною незалежності, розуміємо, що цей вектор потребує реформування та заслуговує на підвищення рівня уваги з боку держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Механізми реалізації державної політики досліджували чимало сучасних науковців, а саме: О.С. Арсе-

нєва, Я.В. Біляєв, А.О. Васильєв, А.В. Вербицька, С.С. Гринчишин, С.О. Митрохін, В.В. Павлюк. Що стосується зайнятості й еміграції молодого покоління, це питання розглядали В.В. Близнюк, В.О. Варга, Т.Ю. Велігова, О.О. Герасименко, Л.В. Перевалова, С.В. Тютюнникова, Л.Д. Яценко та ін. Однак актуальною залишається проблема реформування державної молодіжної політики в умовах трансформаційних процесів в Україні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сучасному етапі проведено чимало досліджень із питань ведення молодіжної політики в Україні, але, на нашу думку, недостатньо уваги приділяється створенню можливостей розвитку молоді, що не підпадає під категорію «молодь групи ризику», тобто тих молодих людей, розвиток яких не пов'язаний зі складними життєвими обставинами.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Завданням статті є пошук шляхів реформування й удосконалення державної молодіжної політики, ґрунтуючись на досвіді провідних країн світу та враховуючи специфіку розвитку сучасної України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна молодь значно відрізняється від своїх однолітків радянського й пострадянського періоду. Відносини між громадянином і державою тоді будувалися за схемою «батько-дитина». Молодіжна політика СРСР характеризувалася високим рівнем патерналізму та соціального інфантілізму, за якого спостерігалася тотальна довіра до держави, залежність від неї й неможливість узяти на себе відповідальність за власне майбутнє.

Сьогодні ми вже маємо достатній відсоток представників молоді, у свідомості яких не спостерігається зв'язку з раніше чинним політичним режимом, відбувається постійне сприйняття й інтенсивне засвоєння ними демократичних цінностей. Яскравим прикладом цього стали події Революції Гідності, у ході якої величезна кількість молодих людей країни повстала та гідно відстоювала курс на євроінтеграцію, захищала своє право на свободу й незалежність. Сучасна молодь у своїй більшості вже не сприймає державу як «батька», а розуміє, що держава – це найманий народом працівник, який отримує заробітну плату від громадян у вигляді податків і за це зобов'язується створити сприятливі та максимально комфортні умови для життя й розвитку кожної людини.

Свобода слова та мислення, відкритість ідей та інформації, відкриття кордонів і всебічний розвиток особистості – усе це стає можливим у сучасному світі, усе це є запорукою формування реального громадянського суспільства, основою якого має стати сучасна молодь, адже громадянське суспільство – це передусім різноманіття взаємин рівноправних і вільних індивідів в умовах ринку та демократичної правової державності.

При цьому важливою запорукою гармонічного розвитку суспільства та держави є формування цілісної системи правових норм, що здатні регулювати важливі сфери людського життя, однією з яких і є молодіжна сфера.

Згідно з Декларацією «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», державна молодіжна політика – це системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і має на меті створення соціально-економічних, політичних самовизначень, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України [4].

Тобто в структурі кожної з гілок влади має існувати представництво, що опікується справами молодих членів суспільства, адже головними завданнями державної молодіжної політики є координація зусиль соціальних інститутів, суспільних організацій, що співпрацюють із молоддю; дослідження умов життя й розвитку молодого покоління, а також створення умов для зміцнення правових і матеріальних гарантій щодо здійснення прав і свобод молодих громадян, для повноцінного їх становлення та розвитку; сприяння реалізації творчих можливостей молодих людей, заохочення їхніх ініціатив та активності в питаннях національного й культурного відродження країни, розвитку традицій і національної свідомості; залучення молодих спеціалістів до покращення економічному розвитку держави; гарантія соціальних послуг щодо фізичного та духовного розвитку, професійної підготовки й виховання, розвитку компетентностей кожної молодої людини.

Кожна з країн має власну специфіку реалізації молодіжної політики: мінімізація втручання в життя молоді, сприяння розвитку самоврядування та самоуправління (США); спрямованість більшою мірою на соціальний вимір і створення умов для самореалізації молоді, надання допомоги тим категоріям молодих людей, що перебувають у групах ризику на цей період часу (Німеччина); пріоритетність розвитку студентського самоврядування зі значним розширенням повноважень представників студентства, що дає змогу вже зі студентських років виховувати в молодих людей відчуття відповідальності, залучення, співучасті (Франція); чітка координація, значне фінансування сфери молодіжної політики з боку держави, розгалуженість представництв, відомств та органів управління в питаннях розвитку молоді (Швеція); надання допомоги молодим людям кожної окремої громади, що стає можливим завдяки постійним дослідженням, опитуванням, індивідуальним бесідам з молодими людьми (Великобританія), тощо. Але, незважаючи на відмінності, головною спільною ознакою ведення молодіжної політики держав є створення сприятливих умов для розвитку

та реалізації молодого покоління, яке є ресурсом для майбутнього розвитку самої країни [8, с. 126].

Аналізуючи досвід передових країн у сфері молодіжної політики, ми можемо спробувати застосувати певні прийоми взаємодії держави та молоді, використовуючи симбіоз наявних моделей і враховуючи специфіку представників молоді, а також воєнні та політичні події, що відбуваються в країні.

В Україні існує 18 установ, що співпрацюють із молоддю. З 2016 року майже вдвічі зросла кількість працівників і державних службовців, завданням яких є розроблення та вдосконалення програм молодіжної політики [1, с. 111]. Велика увага останніми роками приділяється патріотичному вихованню молоді, підвищенню громадянської компетентності та свідомості. Чимало громадських і недержавних організацій спрямовують зусилля на підтримку молодих людей, що знаходяться в групі ризику (молоді люди з особливими потребами, юнацтво з неповних сімей, молодь з інвалідністю, з певними залежностями, іноземці та інші). Постійно пропагується ініціатива залучення молоді до процесу прийняття політичних рішень, соціальних програм, волонтерства та благодійності.

Аналізуючи дані щодо форм участі молоді в житті країни за часи незалежності, з упевненістю можна стверджувати, що рівень включення молодих людей у політичне, економічне, громадське життя країни зростає в геометричній прогресії. При цьому молодіжна політика в Україні має ще чимало прогалин і недоліків.

Дослідивши моделі ведення молодіжної політики в країнах Європи, ми пропонуємо використовувати досвід Великобританії (громадівська модель) і Німеччини. Громадівська модель відрізняється значною увагою до проблем окремих груп молоді. Завдяки використанню індивідуальних бесід, соціальних опитувань, Інтернет-досліджень, допомога молоді несе адресний характер, а молодіжні програми розробляються з чітким урахуванням потреб молоді тієї чи іншої громади. Цей підхід є надзвичайно актуальним на сучасному етапі для України. З огляду на воєнні дії, проблему внутрішньо переміщених осіб, дуже важливим є розуміння потреб молоді в кожному окремому регіоні країни. Адаптація молодих людей, що вимушені були покинути окуповані території, набагато складніша, аніж представників юнацтва, що живуть і розвиваються в комфортних і знайомих для себе умовах. Необхідно досліджувати емоційний стан молодих людей, проблемні ситуації, з якими вони зустрічаються в процесі організації свого життя в нових умовах, а також розробляти програми, тренінгові заходи для максимальної «комфортизації» стану молодих людей, що з тих чи інших причин перебувають поза власною зоною комфорту.

Обов'язковим вектором ведення молодіжної політики у Великобританії є дослідження емоційного стану серед молодих людей. У будь-якій молодіжній організації (яка зобов'язана бути зареєстрованою) створено служби підтримки, де кожен бажаючий може поділитися власними проблемами, отримати підтримку, пораду та нагальну допомогу. Студентське самоврядування посідає важливе місце у веденні молодіжної політики. Завдяки його розвитку, молоді люди отримують можливість брати участь у прийнятті рішень, виражати думку студентської молоді, керувати та відповідати за надання послуг установами, що знаходяться на території навчального закладу, берегти цінності й лобіювати інтереси різних субкультур і молодіжних угруповань.

Необхідно зазначити, що процес формування студентського самоврядування в Україні останніми роками відрізняється значними темпами зростання. Майже в кожному навчальному закладі існують органи студентського самоврядування, які вже не формально, а реально, успішно опановують мистецтво управління та відмінно виконують поставлені завдання, представляють студентство на всіх рівнях влади, є обов'язковими учасниками міських, регіональних, обласних і національних громадських засідань.

Що стосується Німецької моделі ведення молодіжної політики, то тут нам не завадило б запозичити кілька принципів, які б істотно покращили стан молодіжної політики в Україні, а саме:

- потужна законодавча база, що чітко й широко охоплює проблеми молоді та способи їх вирішення (при цьому рівень втручання в життя молодого покоління є досить помірним, не нав'язливим і ситуативним);
- не тільки захист прав і свобод молоді, а й створення якомога сприятливих умов для їх реалізації;
- постійне розроблення програм для розвитку молодіжних корпорацій і підприємств, що значною мірою впливає на вирішення проблеми безробіття й працевлаштування молоді;
- чітке розгалуження і структуризація молодіжної політики на всіх рівнях управління державного управління.

Ми вважаємо, що за умови адаптації вищеперахованих принципів до специфіки українського суспільства стан молодіжної політики, ефективність впливу та рівень залучення молоді до державної політики значно зросте.

Крім вищезазначених проблем, на нашу думку, існує питання, яке потребує дослідження й пошуку шляхів вирішення, а саме недостатня увага до представників молоді, що не підпадає під категорію в групі ризику. Це «звичайні» молоді люди, що проживають у повноцінних сім'ях, не мають істотних фізичних чи психічних вад, залежностей тощо. При цьому вони також проходять фази адаптації до

навколишнього середовища, зіштовхуються з проблемою щодо працевлаштування, матеріального забезпечення, побудови сім'ї, нагляду за літніми батьками (родичами), проблемою міжособистісних комунікацій тощо. Представникам органів державної влади необхідно більше уваги приділяти питання допомоги не тільки «особливій» молоді, а й усім юним громадянам, які є головним «ресурсом» для побудови сильної та розвиненої країни.

Можна виділити кілька галузей, які потребують більш пильного ставлення й уваги з боку державних органів:

- жорстка конкуренція на ринку праці серед молодих спеціалістів;
- низький рівень заробітної плати молоді, враховуючи відсутність досвіду та достатнього стажу роботи;
- нелегальне працевлаштування молодих спеціалістів;
- міграція молоді;
- низький рівень матеріального заохочення й підтримки ініціатив молодих людей;
- відсутність безкоштовних спеціалізованих центрів розвитку (культурних, наукових, спортивних) для тих молодих людей, що не мають можливості відвідувати платні секції та гуртки;
- житлова проблема;
- проблема безкоштовного навчання.

Молодь – це суспільна категорія, яка володіє неабияким потенціалом, здатністю швидко засвоювати нову інформацію, адаптуватися до нових умов та обставин, але при цьому це одна з найуразливіших груп, що пояснюється її слабкою конкурентоспроможністю на ринку праці. Для вирішення цієї проблеми представникам державного апарату необхідно звернути увагу на таке:

- посилення зв'язків теоретичних освітніх аспектів з практичною базою їх застосування;
- розвиток бази практики для студентів з метою отримання реального досвіду роботи за спеціальністю без відриву від навчання;
- проведення постійного моніторингу вакансій і запитів роботодавців для орієнтування студентів;
- сприяння організації стажувань для студентів на підприємствах, що можуть бути зацікавлені в майбутніх спеціалістах тієї чи іншої професії;
- підтримку організацій і підприємств, які сприяють працевлаштуванню випускників і молодих спеціалістів;
- введення квот, що зобов'язують роботодавця мати певний відсоток працівників-молодих спеціалістів;

Проблема низької заробітної плати та слабка конкурентоспроможність молоді на ринку праці стає причиною нелегального працевлаштування, відмови від плати податків, трудова міграція за напрямом «село-місто» й закордон (від'їзд на постійне місце проживання з метою виходу

на ринок праці; виїзд на стажування з одночасним тимчасовим працевлаштуванням; робота на короткий період часу, наприклад, на канікули). До того ж введення безвізового режиму в Україні призводить до значного зростання відсотка молодих людей, що емігрували закордон. Як наслідок, значне зниження трудового ресурсу країни, інтелектуального потенціалу держави, зменшення бюджету країни через несплату податків, перевищення відсотка населення пенсійного віку порівняно з молодими людьми.

Для подолання цих проблем ми вважаємо за необхідне:

- посилення програми патріотичного виховання молоді;
- розгляд питання пільг і знижок на навчання за спеціальностями, які втрачають популярність, але є актуальними для ринку праці сучасної України (наприклад, сільське господарство та фермерство);
- розширення програми підтримки молодих спеціалістів на підприємствах (соціальні гарантії та достойна заробітна плата);
- підтримка з боку держави тимчасової зайнятості підлітків, що сприятиме їх адаптації до трудової діяльності. З розвитком програм цієї спрямованості стане можливим вирішення ще кільком проблемних питань, які нами перераховані. Завдяки можливості офіційного підробітку молодь матиме додаткове джерело матеріальних надходжень, що значно полегшить можливості оплати навчання та підтримки для створення молоді сім'ї, допомоги літнім батькам тощо;
- створення агентств з працевлаштування, які мали б прямі контакти з освітніми закладами, а також можливість самостійно ініціювати збирання інформації щодо потреб роботодавця;
- створення сучасних центрів із професійної консультації та сприяння працевлаштуванню безробітних осіб як у державних, так і приватних організаціях;
- створення нових і відродження наявних професійних навчальних закладів на селищних територіях, розвиток аграрних, сільськогосподарських професій з подальшим гідним працевлаштуванням молодих спеціалістів на місцях; стабілізація сфери зайнятості в сільській місцевості;
- надання довгострокових розстрочок (без процентної плати) на придбання нерухомості молодим сім'ям;
- розширення грантових програм і фінансової підтримки з боку держави на розвиток малого та середнього бізнесу як у селах, так і в містах.

На завершення ми хотіли б розглянути проблему культурного розвитку та дозвілля української молоді. За радянських часів існувало чимало хореографічних і вокальних гуртків, функціонували спортивні секції, постійно проводилися творчі вечори та зустрічі, де кожен бажаючий міг розкрити себе, розвинути і продемонструвати свій

талант. Величезною перевагою засобів дозволяти тих часів було те, що вони мали безоплатний характер, тобто були безкоштовними. Після розпаду СРСР настали тяжкі часи 1990-х років. Люди опинилися на роздоріжжі, на межі виживання в зруйнованій політичній, економічній і соціальній системах. До того ж повалення тоталітарного режиму, різке знаття тотального контролю держави на життя громадянина призвело до фатальних наслідків: анархічна свобода, проблема наркотичної, алкогольної та інших залежностей, розповсюдження невиліковних хвороб, розбій і багато іншого. Питання дозволя перейшло далеко не на перший план суспільних пріоритетів.

Зважаючи на поступовий перехід країни до демократичного режиму й розповсюдження ліберальних цінностей, сьогодні в Україні існує чимало організацій, здатних забезпечити культурний розвиток і дозволя молоді, але всі вони функціонують на платній основі. Не кожен бажаючий може дозволити собі чи своїй дитині відвідування платних секцій, гуртків тощо. Додатковою перешкодою для культурного розвитку молоді особистості є так звана цифрова залежність. Згідно з даними багатьох соціологічних досліджень, найбільш розповсюдженими формами проведення дозволя є спілкування в Інтернеті, перегляд телепрограм, комп'ютерні ігри, он-лайн покупки тощо. Живе спілкування, культурний відпочинок починають поступатися віртуальному простору. Важливим є питання дозволя молоді в сільській місцевості.

Для вирішення цих проблемних питань ми пропонуємо звернути увагу представників державного апарату на такі пропозиції:

- створення спеціалізованих безкоштовних закладів проведення дозволя для дітей з малозабезпечених сімей і молоді (при цьому заробітна плата організаторам і викладачам повинна бути достойною);
- сприяння та підтримка молодіжних культурних ініціатив;
- аналіз потреб і створення умов для культурного й соціального розвитку національних меншин, різноманітних молодіжних субкультур і течій;
- організація безкоштовних творчих фестивалів і показів, ярмарок, де молоді люди могли вивести під реалізацію поробки й товари, створені своїми руками, презентувати власні проекти та інноваційні ідеї. Запрошення можливих перспективних інвесторів дасть можливість молодим авторам утілити в життя власні ідеї, а платоспроможним спонсорам отримати прибуток від успішних проектів, ознайомитися із сучасним креативним молодіжним українським ринком послуг і перспективами розвитку бізнесу;
- створення умов і підтримка налагодження взаємовідносин із молодіжними групами країн світу з метою обміну досвідом, пізнання сучасних світових культурних традицій, розширення культурних кордонів між державами.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Дослідивши сучасний стан молодіжної політики в Україні, ми можемо стверджувати, що взаємовідносини «держава-молодь» розвиваються та набувають більш конструктивного характеру з року в рік, але все ще потребують удосконалення й реформування.

Головними завданнями державної молодіжної політики є координація зусиль соціальних інститутів, суспільних організацій, що співпрацюють із молоддю; дослідження умов життя й розвитку молодого покоління, а також створення умов для зміцнення правових і матеріальних гарантій щодо здійснення прав і свобод молодих громадян для повноцінного їх становлення й розвитку; сприяння реалізації творчих можливостей молодих людей, заохочення їхніх ініціатив та активності в питаннях національного й культурного відродження країни, розвитку традицій і національної свідомості; залучення молодих спеціалістів до покращення економічного розвитку держави; гарантія соціальних послуг із фізичного та духовного розвитку, професійної підготовки й виховання, розвитку компетентностей кожної молоді людини.

Для виконання цих завдань нами запропоновано певні заходи, сутність яких ґрунтується як на досвіді провідних країн світу, так і на специфіці саме українського суспільства, з урахуванням ключових проблемних питань у сфері молодіжної політики, таких як жорстка конкуренція на ринку праці серед молодих спеціалістів; низький рівень заробітної плати молоді, враховуючи відсутність досвіду та достатнього стажу роботи; нелегальне працевлаштування молодих спеціалістів; міграція молоді; низький рівень матеріального заохочення та підтримки ініціатив молодих людей; відсутність безкоштовних спеціалізованих центрів розвитку для тих молодих людей, що не мають можливості відвідувати платні секції та гуртки; житлова проблема; проблема безкоштовного навчання.

Отже, для вдосконалення й реформування державної молодіжної політики в Україні ми пропонуємо такі кроки:

1. Використання досвіду Великобританії та Німеччини в питаннях ведення молодіжної політики.
2. Підтримка та розвиток студентського самоврядування.
3. Розроблення потужної законодавчої бази, що чітко та широко охоплює проблеми молоді та способи їх вирішення.
4. Не тільки захист прав і свобод молоді, а й створення якомога сприятливих умов для їх реалізації.
5. Постійне вдосконалення програм для розвитку молодіжних корпорацій і підприємств, що значною мірою впливає на вирішення проблеми безробіття і працевлаштування молоді.

6. Чітке розгалуження і структуризація молодіжної політики на всіх рівнях державного управління.

7. Посилення зв'язків теоретичних освітніх аспектів з практичною базою їх застосування.

8. Розвиток бази практики для студентів з метою отримання реального досвіду роботи за спеціальністю без відриву від навчання.

9. Проведення постійних моніторингів вакансій і запитів роботодавців для орієнтування студентів.

10. Сприяння організації стажувань для студентів на підприємствах, що можуть бути зацікавлені в майбутніх спеціалістах тієї чи іншої професії.

11. Підтримка організацій і підприємств, які сприяють працевлаштуванню випускників і молодих спеціалістів.

12. Уведення квот, що зобов'язують роботодавця мати певний відсоток працівників-молодих спеціалістів.

13. Посилення програми патріотичного виховання молоді.

14. Вирішення питання пільг і знижок на навчання за спеціальностями, які втрачають популярність, але є актуальними для ринку праці сучасної України.

15. Розширення програми підтримки молодих спеціалістів на підприємствах.

16. Підтримка з боку держави тимчасової зайнятості підлітків, що сприятиме їх адаптації до трудової діяльності.

17. Створення агентств із працевлаштування, які мали б прямі контакти з освітніми закладами, а також можливість самостійно ініціювати збирання інформації щодо потреб роботодавця.

18. Надання довгострокових розстрочок (без процентної плати) на придбання нерухомості молодим сім'ям.

19. Удосконалення роботи сучасних центрів щодо професійної консультації та сприяння пра-

цевлаштуванню безробітних осіб як у державних, так і приватних організаціях.

20. Розширення грантових програм і фінансової підтримки з боку держави на розвиток малого та середнього бізнесу як у селах, так і в містах.

21. Створення нових і відродження наявних професійних навчальних закладів на селищних територіях, розвиток аграрних, сільськогосподарських професій з подальшим гідним працевлаштуванням молодих спеціалістів на місцях; стабілізація сфери зайнятості в сільській місцевості.

22. Сприяння та підтримка молодіжних культурних ініціатив.

23. Створення спеціалізованих безкоштовних закладів проведення дозвілля для дітей із малозабезпечених сімей і молоді.

24. Аналіз потреб і створення умов для культурного та соціального розвитку національних меншин, різноманітних молодіжних субкультур і течій.

25. Організація безкоштовних творчих фестивалів і показів, ярмарок для молоді та із залученням перспективних бізнес-інвесторів.

26. Створення умов і підтримка налагодження взаємовідносин із молодіжними групами країн світу з метою обміну досвідом, пізнання сучасних світових культурних традицій, розширення культурних кордонів між державами.

За умови втілення в життя цих прийомів стає можливим глобальне реформування молодіжної політики в Україні, що сприятиме подальшій інтенсифікації еволюції української держави, більш тісному наближенню напрямів державного управління до європейських стандартів, а також гармонійному розвитку української молоді, що є запорукою створення майбутньої сильної, незалежної, сучасної, демократичної, європейської країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Біляєв Я.М. Кадрове забезпечення державної політики щодо забезпечення соціальної мобільності молоді. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 9. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2019/21.pdf.
2. Близнюк В.В., Яценко Л.Д. Молодіжна зайнятість в Україні: виклики та шляхи їх подолання. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2019. № 1–2 (58). URL: <https://ipk-education.com/wp-content/uploads/2019/11/1-2-do-druku2.pdf#page=18>.
3. Васильєв А.О. Організаційно-функціональний механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні: основні напрямки вдосконалення. *Державне будівництво*. 2019. № 1.
4. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні : Декларація. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.
5. Державна служба статистики України. Вікова структура населення України (1989–2019 pp.). URL: <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/dem/piramid/all.php>.
6. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні : Закон України. URL: <https://www.auc.org.ua/povyna/minmolodsportu-provodyt-vseukrayin skyy-zahid-molodizhna-polityka-v-ukrayini-partnerstvo-ta>.
7. Перевалова Л.В., Лисенко І.В., Лисенко А.М. Проблеми працевлаштування молоді на сучасному етапі розвитку українського суспільства. *Вісник ЛДУВС ім. Дідоренка*. 2019. Вип. 2 (86).
8. Подобед Н.В. Міжнародний досвід реалізації молодіжної політики та можливості його застосування в Україні. *Економіка та держава*. 2011. № 9. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/9_2011/37.pdf.
9. Реформування молодіжної політики України на основі Європейського досвіду. *Державне управління*. 2019. № 3 (11).

ПРАВОВА ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УКРАЇНІ

LEGAL INSTITUTIONALIZATION OF POLITICAL PARTIES IN UKRAINE

Лешанич М.М.,

здобувач кафедри міжнародної політики
факультету міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету

У статті досліджено основні етапи правової інституціоналізації політичних партій в Україні. Показано особливості інституціоналізації партій у країнах Західної Європи та країнах Центрально-Східної Європи.

Відповідно до формування нормативно-правової бази функціонування політичних партій, виокремлено основні етапи їх правової інституціоналізації. Таких етапів чотири: 1 етап – 1991–1996 рр. (28 червня 1996 р. прийняття Конституції України); 2 етап – 1996–2001/2002 рр. (квітень 2001 р. прийняття Закону України «Про політичні партії в Україні»; у березні 2002 р. відбулися парламентські вибори, які змінили структуру електоральної конкуренції в Україні); 3 етап – 2002–2014/2015 рр. (за результатами Революції Гідності змінюється акторна структура партійної системи, а у 2015 р. приймається закон про державне фінансування партій); 4 етап (починаючи з 2015 р.).

Охарактеризовано основні закони, які обумовлюють діяльність політичних партій: Конституцію України, Закони України: «Про політичні партії в Україні», «Про вибори народних депутатів України», «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», «Про Кабінет Міністрів України», «Про державну службу», «Про комітети Верховної Ради України», «Про Регламент Верховної Ради України», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання корупції в Україні» тощо.

Акцентовано на необхідності створення штучного законодавчого механізму підсилення ролі партій у суспільно-політичному житті. Указано на основні напрями корегування українського законодавства про політичні партії з метою його покращення: зміну виборчого законодавства, заборону або легалізацію регіональних партій, посилення відповідальності партій за невиконання законодавства (відсутність організаційної структури, сайту політичної партії, систематична неучасть у виборах), забезпечення внутрішньопартійної демократії.

Ключові слова: правова інституціоналізація політичних партій, українські партії, партійна система, законодавча підтримка партій.

The article considers the main stages of the legal institutionalization of political parties in Ukraine. The peculiar features of the institutionalization of the parties in the countries of Western Europe and the countries of the Central-Eastern Europe have been demonstrated.

In accordance with the formation of the legal framework for the functioning of political parties, the main stages of their legal institutionalization have been identified. There are four of them, and namely: stage 1 – 1991–1996 (June 28, 1996, the adoption of the Constitution of Ukraine); stage 2 – 1996–2001/2002 (April 2001, the adoption of the Law “On Political Parties in Ukraine”; March 2002 witnessed the parliamentary elections that changed the structure of electoral competition in Ukraine); stage 3 – 2002–2014/2015 (as a result of the Revolution of Dignity, the actor structure of the party system changes, and in 2015 the law on state funding of parties was adopted); stage 4 – starting with 2015.

The basic laws governing the activities of political parties have been characterized, and namely: the Constitution of Ukraine, the Laws of Ukraine “On Political Parties in Ukraine”, “On the Election of the People's Deputies of Ukraine”, “On the Election of Deputies of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea, Local Councils and Rural, Settlement, City Heads”, “On the Cabinet of Ministers of Ukraine”, “On the Civil Service”, “On the Committees of the Verkhovna Rada of Ukraine”, “On the Regulation of the Verkhovna Rada of Ukraine”, “On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Preventing the Corruption in Ukraine” and some others.

Emphasis has been placed on the need to create an artificial legislative mechanism to strengthen the role of parties in social and political life. The main directions of adjustment of the Ukrainian legislation concerning the political parties have been pointed out in order to improve it, and namely: the change of electoral legislation, prohibition or legalization of regional parties, strengthening of parties' responsibility for non-compliance (lack of organizational structure, political party's site, systematic non-participation in elections), ensuring internal party democracy.

Key words: legal institutionalization of political parties, Ukrainian parties, party system, legislative support of parties.

Постановка проблеми. Під інституціоналізацією політичних партій варто розуміти процес перетворення звичайних асоціацій громадян у повноцінний конституційно-правовий інститут. Інституціоналізація політичних партій включає правовий і політичний складники.

Правова інституціоналізація політичних партій – це регламентація їхньої діяльності за допомогою правових норм, визнання їхніх консти-

туційних функцій у рамках чинної політичної системи, регулювання за допомогою права цілого комплексу відносин, пов'язаних зі створенням і діяльністю партій [1, с. 39]. Правова інституціоналізація політичних партій складається з двох взаємопов'язаних процесів: конституціоналізації – включенні в Конституцію основних принципів статусу політичних партій і законодавчої інституціоналізації, за результатами якої відбува-